

СЛАВЯНИЗЪМЪ

ПОЛИТИЧЕСКО-ЛИТЕРАТУРЕНЪ ВѢСТНИКЪ.

Излиза три пъти въ седмицата
сѣрки:
Вторникъ, Четвъртъкъ и Сѣбота.

ЦѢНА:
За година 20 лева сребърни
" шестъ месеци 12 лева ср.
" три " 7 " "
Единъ брой 20 стотинки.

Сичко косто се отнася до вѣстника
надписва се направо до
Т. Х. Станчевъ въ Русчукъ

Неплатени писма не се приематъ
Ражкописи назадъ се неврацатъ

За обявления се заплаща:
За всеки редъ при пръвъ пътъ 20 ст.
За " " " вторий " 10 ст.

Руссе, 26 Октом. 1884.

Мѣжду многото работи, съ които е отрунано днешното Народно Събрание, трѣбва да пазимъ създадения отъ незаконното ил. номощинско събрание законъ за печата, който и до днесъ са спомѣнува отъ пѣкои мраколюбци и практикува отъ съдилищата. Надлежното Министерство, трѣбва да приготви новъ законо-проектъ по печата, съгласно духътъ на Конституцията, когото да внесе на разискване въ камарата за да се отмѣни съществующия, който ограничава свободата на печата и противоречи на конституцията. Въ една конституционна държава, на първо мѣсто трѣбва да стои закона за печата, той трѣбва да е свободенъ, неограниченъ, за да могатъ да се разискватъ безъ ограничение сичкиятъ вътрѣшни и външни въпроси. Закона за печата, трѣбва да гарантира свободното слово да дава възможностъ сѣкиму да изказва явно своето мнѣние, по сичко косто са върши и косто са сматра за полезно или вредително. Безъ свободенъ законъ за печата, много вредителни дѣйствия, незаконни постѣпки и злоупотребления, ще оставатъ потаени и неизвѣстни комуто се слѣдва. Днесъ при съществующия законъ, мнозина се страхуватъ, да обявяватъ вредителнитъ постѣпки на пѣкои общественни лица и висшето начальство незнае какво се върши въ държавата. Ако откриванieto на една истина, на едно престѣпление, не са наказвани отъ днешния драгунски законъ за печата, то много пѣща щѣхъ да се открихтъ, много работи щѣхъ да се поправхтъ, нѣ благодарение на деспотическия законъ за печата, който наказва и правѣдния и виновния, и справѣдливия и мъжеца. Консерваторитъ и яланъ либералитъ въ главѣ съ святаца Цанкова, знаехъ твърдѣ добръ каква роль играе свободата на печата; тѣ съ щѣхъ да прекрихтъ своитъ незаконни дѣйствия, незаконствѣхъ когато бѣхъ въ сила, да създахтъ единъ законъ, съ когото добръ ограничихъ свободата за печатното слово и вършихъ каквото щѣхъ.

Ние мислимъ, че сичката ни борба е за свобода. За свободенъ животъ, за свободно мисленie, за свободенъ сборъ и говоръ воювахме; това постигнато, неоставя освѣнъ да отхвърлимъ сичко, което противоречи на святитъ ни начала, да оничтожимъ онова, което ни пречи на високата идѣя; инакъ неразбираме, защо сме се прогласили за либерали, за свободолюбци, за защитници на чедовѣческитъ права.

Първата стѣпка, която трѣбваше да направи днешното министерство е, да оничтожи съществующия чорбаджийски законъ за печата, инакъ, ако този законъ остане и за напредъ, ние незнаемъ какво трѣбва да мислимъ за ония, които бѣхъ развили знаме противъ тоя законъ, които го употребихме за оръжие

противъ политическитъ си противници, като осѣдихме създавателтъ му и сички ония, които се произнесохъ въ негова полза. Още въ първия денъ, сички признаме и се произнесохме върху противоречието му на основния законъ, а днесъ да го тършимъ, когато имаме свободолюбива камара, ще бѣде понижение за началата ни, срамъ за партията ни.

Надѣваме са, че по-големата частъ отъ днешнитъ народни представители, високо цѣнятъ свободата на печатното слово, че тѣ съзнаватъ силата и важността на печата и щепастоятъ да се отмѣни съществующия законъ за печата, като се създаде други, който да отговаря напълно на духа на конституцията и да са отмахне сѣко наказание, за искаването публично една истина, едно съществующе дѣло. Нека се създаде законъ за печата, който да не ограничава явното слово, нѣ да го запази отъ сѣко наказание, когато неказанното е истина.

Днешното Министерство нека незабравя, че за своето високо положение, за добрия си авторитетъ, то дължи на печата. Печатното слово създаде днешното Министерство, то го въздигна, то го крепи. Ако Министерството желае да има точни свѣдения за сичко, косто са върши въ държавата, ако иска да узнава и най-големитъ тайни на своитъ подвѣдомственни чиновници, то нека настоя, по-скоро да се създаде въ насъ новъ законъ за печата, който да отговаря, на мѣстнитъ нужди, на народния свободенъ духъ и да е напълно съгласенъ съ основния ни законъ, по когото се управляваме.

Нашитъ противници, незакъснѣвахъ въ данния случай да ни запушватъ устата, да ни вържхтъ ржцетъ и краката, а ние днесъ още стоимъ обременени съ тѣхнитъ чорбаджийски закони, още поднасяме хомотя, когото ни наложихъ, още търнимъ тѣхнитъ калпазански творения.

Врѣме е да се отърсимъ отъ сичко консерваторско и грѣхътъ нека падне върху оновова, отъ когото е зависяло да ни избави, а не ни е избавилъ.

XXXXXIV.

София, 23 Октомврий 1884 год.

Четвъртото заседание на Народното Събрание бѣ вчера на 22 того въ Понедѣлникъ, косто се откри на 1½ часа послѣ обѣдъ подъ председателството на г. Стамбулова. Председателя на Събраниято помоли одного отъ Секретаритъ Т. Кърджиева, да прочете списѣка на народнитъ представители. Слѣдъ прочитанието на списѣка се оказа, че отъ 191 депутатъ присѣтствуватъ 164, има болшинство слѣдов. г. Председателя отвори Събранieto. На дневенъ редъ както ви бѣхъ съобщилъ, въ третото си писмо бѣ 1) продължение отъ докладътъ на

свиканата комиссия; 2) Предложението на Самоковския депутатъ Никола Мановъ, да се печататъ съкратенитъ протоколи на Народното Събрание въ „Държавенъ Вѣстникъ“; 3) Запитванието на Цв. Славейковъ кога ще се напечататъ протоколитъ отъ сегашното Събрание; 4) Предложението на Варненския депутатъ Кр. Мирски, да се даде на всекии абонатъ отъ „Държавний Вѣстникъ“ по единъ екземпляръ отъ протоколитъ на извънредната сесия на Нар. Събрание въ Търново и 5) Запитванието на К. Стоилова, за злоупотрѣблението, кражбитъ. Председателя г. Стамбуловъ, покани докладчика на Анкетната комиссия да излѣзе на трибуната и да докладва. Прѣди да се почне докладътъ на комиссията, г. Стамбуловъ съобщи на Народното Събрание слѣдующето:

На 18 того, каза председателя, Н. Височество ни повика въ двореца (повика бюрото) и ни му се представихме; Н. Височество ни прие твърдѣ любезно и ни каза това: „Научавамъ се, че пѣкои сѣхъ прѣснали слухъ изъ столицата, че щѣхъ съмъ да растуриамъ Народното Събрание и да сваля сегашното Министерство, това не е истина, азъ имамъ пълно довѣрие у г. Каравелова и у неговитъ другари, така сжщо и у г.г. народнитъ представители; за туй съобщете мнитъ думи на г.г. народнитъ представители и имъ кажете, че всичко, което говори г. Каравеловъ въ Събраниято отъ мое име да го броятъ за истинско, а всекии други, който би говорилъ отъ мое име, да не се зема въ внимание (да живѣе Негово Височество, извикаха г. представителитъ, Ура! силно ржкопѣскание). Слѣдъ това г. Председателя доложи и това, което горѣ долѣ бѣше слѣдующето: „Въ Сѣботата избраната депутация отъ Народното Събрание на чело съ бюрото се яви въ дворецътъ предъ високитъ гости братътъ, сестрата и зетятъ на Н. Височество и ги поздрави отъ страна на г.г. народнитъ представители. Депутацията помоли въ сжщото врѣме сестрата и брата на Н. Височество да помогхтъ Августейшитъ имъ родители, да благоволихтъ да посѣтхтъ и тѣ България. Високитъ госте приехъ твърдѣ любезно депутацията и останаха крайно благодарни и обрадовани. Още сжщий денъ Сестрата на Н. Височество, графиня Ербахъ, съобщила на Августейшитъ си родители телеграфически желанието на депутацията и въ отговоръ се получила слѣдующата телеграмма, която ще ви прочетъ. Слѣдържанието на телеграммата горѣ долу бѣше тая: Бащата на Н. Височество Александръ Гесенский, благодари на г. г. Народнитъ представители и на Българския народъ, за честта и почитанието, което отправятъ на неговитъ чада, и че идущата пролѣтъ Августейшитъ родители на Н. Височество ще посѣтхтъ България. Освѣнъ това приложи г. Стам-

боловъ Н. В. ме задлъжи да съобща на г. г. депутатитъ, че той опредѣля единъ денъ презъ недѣлята именно четвъртакъ да приема на ауденция г. г. депутатитъ, които желаятъ да говорятъ съ Н. Височество, тъй като Господарьтъ желае да се запознае по отблизко съ г. г. Представителитъ, за да може чръзъ това, да изучи нуждитъ на насѣлението. Приеманието каза г. Стамбуловъ ще става часа отъ 10 сутрѣнята до 1 послѣ обѣдъ. Троянския депутатъ Колю Шивачевъ, който постоянно дърдори и иска думата постоянно да говори, съобщилъ г. председателя че ималъ да прави запитване нѣкакво си, къмъ Бюрото, но силнитъ викания: долу Шивачевъ! долу! го прекъснаха, но Шивачевъ незимаше отъ дума и продължаваше да пита: кой е опълномощилъ бюрото да ходи при Негово Височество. Г. Председателя изобличи нахалнаго и безобразнаго Шивачева, и му каза, че той е бѣлъ въ събраніето и трѣбва хубаво да си отвори ушитъ и да слуша що се е говорило. Бюрото само не е ходило, а повикалъ го е Н. Височество, за това призовавамъ Ви на редъ и седайте си на мѣстото. Слѣдъ това г. Ат. Узуновъ почна да докладва за Кюстендилскитъ избори. Въ заключение каза, че комисията била на мнѣние да се касира само Михалъ Сарафоровъ, тъй като той е избранъ неправилно, незаконно единствено по тая причина, защото гласовѣ които сж биле дадени за друго лице съ същата фамилия Сарафовъ (бившии Дупнишкии Мировой сѣдия), се притурени на М. Сарафовъ и съ тѣсв гласове послѣдния излиза избранъ. По тия избори имаше силни дебати и зеа участие слѣдующитъ лица: Н. Храповъ, Н. Живковъ, А. Дуковъ, Гранчаровъ, Балкански и Кр. Мирскии. Едни бѣха за касираніето, а други противъ. Най ситиѣ се вотира тоя въпросъ, и се приеха Кюстендилскитъ избори за правилни и законни. Нѣкои отъ г. г. ораторитъ искаха да се даждъ подъ сѣдъ, Окр. управителъ, Финансовия чиновникъ и Окржжния Кюстендилски Инспекторъ, за дѣто се намирали при изборитъ, но и това се отхвърли. Слѣдъ това излезе на трибуната докладчика отъ сжщата Анкетна комисия д-ръ Черневъ и докладва за Врачанскитъ избори. Докладчика каза: че отъ излѣдвашията, които е правила комисията, протеститѣна брой 11. Заявленията на избирателитъ противници сж фалшиви, защото слѣдъ като се повикали подписавшитъ протеститъ, отговорили, че тѣ не сж опълномощавали никого да ги подписва и че въ подписитъ имали записани 15 годишни момчета и до 2 години дѣца и че очеркътъ на 11-тѣ протести е една ржка. Единъ отъ избирателитъ прибави докладчика, като го попитахме: признава ли подписѣтъ си, той отговорилъ: че не го признава, а признавалъ само туй, че казалъ на този протестаторъ който ходилъ по селата и канилъ избирателитъ да подписватъ протеста, да подпише него жената му и дѣщерята му. Разказваха се такива нѣща, които представляватъ ясно, какъ е станала работата и какви комедии и безобразия се вършили отъ консерваторитъ, на които Врачанския святецъ подаде ржка. За примѣръ каза г. докладчика, ще Ви кажа и слѣдующето: подарить на едно село, който бѣше подписалъ протеста го повикахме, да го питаме, признава ли си подписа, той от-

говори — не; ами защо ти стои тукъ имѣто? рекохъ да ме пишжтъ, тъй като видѣхъ че всичкитъ хора подписватъ. Ти на коя партия принадлежиши? — Той отговори: Азъ съмъ Консураторъ; Ами защо не щешъ бюрото?, — защото бѣше се отъ Рибепал. — Ами какви сж тѣзи Рибепали? — тѣ сж папицани, протестанти и черни души. Това е достаточна прибави докладчика, да убѣди всѣкого, до какви не позволителни срдства се дохождали противнитѣ. Нѣкои лица отъ подписавшитъ протеститъ ги никакъ нѣма и нежжествуватъ. А фалсификаторитъ съ подобни поднеси сж отправили телеграмма, да се оплачатъ до Н. Височество, до Министра на Вътрешнитъ дѣла и една телеграмма до Европейскитъ сили въ София. Забѣлжително бѣше това, че нѣколципната консерватори отектвуха и бившитѣ водители на яланъ либералитъ а сега на новитъ и старитъ консерватори Цанковъ и Балабановъ. Анкетната комисия каза докладчика, се раздѣли на двѣ мнѣния и болшинството на комисията е за касираніето на тия избори, а меншството за некасиранието. Болшинството на комисията, непризнава тия избори за законни, защото гласоподаванието е траяло отъ 9 часа до 2 послѣ обѣдъ, въ който часъ прекъснало се гласоподаванието отъ *forsemaggior*, и че дѣто има *forsemaggior* тамъ избори нѣма и неможатъ да се считатъ за законни. Дебатитъ по тоя изборъ се продължиха тъкмо 4 часа и говориха на дълго и пространно слѣдующитъ лица: Н. Живковъ, Ф. Симидовъ, Ил. Лукановъ, Марко Велювъ, Мирски, свѣщ. Радевъ, Дюкмеджиевъ, д-ръ Черневъ, Грънчаровъ, Цеко Вълчовъ, Стеф. Стамбуловъ и Лазаръ Дуковъ. Единъ отъ г. г. ораторитъ искаха касираніето имъ, а други не. Най ситиѣ въпроса се положи на гласоподаване и изборитъ Врачански се признаха за законни и правилни. Забѣлжително е това, че както Врачанскитъ така и Раховскитъ депутати се отрѣкоха отъ Цанкова и се присѣдиниха къмъ истенската народна либерална партия. Съюзнитѣ Цанковисти и консерватори постоянно намаляватъ. Тъй като часа бѣше вече 6, то председателя предложи на събраніето да се произнесе, да се продължавали засѣданието или не. Прие се щото да се прекрати и разнитѣ предложения, които бѣха на дневенъ редъ, да се оставятъ за въ идущето засѣдание, което ще стане въ срдъ. Тогазъ скандалиста Шивачевъ стана и пакъ запита, кой е опълномощилъ бюрото отъ народното събрание да ходи при Негово Височество. Повдигна се шумъ въ събраніето и гласовѣтъ долу! долу Шивачевъ? се чуваха изъ залата на събраніето. Но тепегиоза Шивачевъ неиска да си сѣдне на мѣстото и това опортво, щѣше да некара отъ нетърпение. Народнитѣ представители и Шивачевъ щѣше да се намѣри вънъ отъ залата на събраніето. Най подиръ като изоблича Шивачева, накараха го да си оттегли думата.

Слѣдъ това събраніето се закри на 6½ часа послѣ обѣдъ.

ДОБРУДЖА.

Много пжти са е говорило и публикувало за несполучливото положение на населението въ Добруджа, а най много на Българите подъ управленіето на Руманското правителство. Дѣйствително, сегашните румански управители и чиновници въ Добруджа не са нищо друго

освѣтъ едни и сжщи разбойници, грабители, развратници, пияници и пр. отъ които населението горко страда, пропадва и клони да изгуби и насущний си хлѣбъ и да мръе отъ гладъ!

Ето какъ; моля вниманието на г. г. Читателитъ: Нотарите и Примарите които са поставени на служба по селата, биятъ и мжчатъ мирното население; разполагатъ са съ чрепята и имотаму както щжтъ, неограничено, грабятъ имъ много съ разни ширдганиа и ги глобятъ за нищо и накаво безъ разни ширдганиа и ги глобятъ отъ по висшите власти. Неправедното глобение и биение въ удивено мѣсто си отива туй за-туй; нь ако нѣкой испати това въ публично мѣсто, въ присѣдагане на нѣколко лица и отиде да заяви и си търси правото, което разира са, ще докаже чръвъ лицата, които сж са улучили тамъ, като ги призове за свидѣтели, то тѣзи селски изедници, нотарите и примарите намѣриха срдство и предъ таквъ случай да изльзатъ чисти. Каго приематъ призованіе на свидѣтелигъ, тѣ ги призываютъ единъ по единъ и съ разни заканвания и заплашвания ги кандордисватъ, щото като са явятъ предъ сѣдъ да са закляватъ флшиво, отъ което нищо не прозлизало и да говорятъ за въ тѣхца полза. Горкитъ хора, каго са явятъ на сѣдъ, волю и не волею исжлватъ заржките на нотаріи и примаріи и невинниятъ става виновенъ, а виновний — невиненъ. Адвокатите, които добръ знаятъ искривяваніето на работата, и ако узнаятъ че правиятъ има какво годъ материално средство, тѣ са заколаватъ до него, убѣждаватъ го че се спечели, ако предаде работата на тѣхъ и са започва скубеніето. Каго почне такава работа не иде ниго за оставени, яго за постуялствуваниа а въ единъ и въ другия случай, той ще се лаши и отъ право, и отъ пари и работа и ще добие една карестъ отъ селските изедници, които ще му припятствуватъ всѣчески и отъ кого ще са избави само като призръ всичко и избѣга въ друга държава.

Перцепторите, баранците не по добръ са отнасятъ съ населението. Разхвърлятъ данци отъ безмѣрна степень и ги събратъ безъ никаквъ редъ и време. Не ги отпускатъ даже билегъ за дърва отъ горага, до гдѣ не си си заплащатъ данька. Запечатватъ и севезиригатъ догени, кжщл, похжщанаи, добигака и все щд притежавашъ и ти ги продаватъ за най ничтожна цѣна.

Падуреритъ, горизателите и тѣ въ бакана са Цкарль. Горко е прилакало населението отъ тѣхъ. Щъмъ нѣкой са е плаздалъ живачакъ, или са е опрѣлъ за правото си на Нотари, той послѣдний пришише на падурѣри и слѣдъ тѣмъ ще видишъ единъ ажклавъ процесъ вербалъ, че е отсѣзвалъ зелено дърво или че добгака му е влязла въ «падурѣ статулуи» и ето на човѣка една бѣла, отъ която не може да са отърве съ година и не може да са расплати съ всичкото си имущество. Много овчари са издали половината отъ стадата си по адвокати, а другата половина са я изморили неволно и са останали само съ пастирския си кривакъ! Цѣла села са попадавали подъ такава бѣда.

Знаешиящието за солдати не по малко зло причини и причива на населението. Ордитъ въ гласи, да са зематъ за солдати само тѣзи, които сж исжжнши 21 год. възрастъ, а ако нотаря, примаря или друго чиновническо лицѣ има карестъ на нѣкого или иска да го наказва и му развала работата, записва го ако ще да е нажрбенъ съ 30—35 год. възрастъ, само и само както казахъ да го подложатъ на губена време, на развала на работата му и да изживява огромни пари за форми, свидѣтели, откувания и пр. Ако таквъ записанъ не-притежава нѣкакво недвижимо имущество, отърва са съ бѣгъ, а ако притежава, остава като има прѣдъ видъ ордитъ и възржѣтъта си, нь не му стига а ризата отъ гърба да харчи за да са отърве и много оставатъ пакъ неотървани.

Въпросътъ за земате още не е оравненъ и какго ми са вижда нѣма да са оравни никогашъ. Ти днешъ си земашъ съ прощение нѣколко хектара земя, плащашъ и данъка, нь тѣзи земя и имашъ само на книга, а въ сжщностъ не. Осидешъ на цѣлто зе да орешъ ако насочишъ тукъ, тѣзи земя била на прѣфтага; ако таме, ти била на Администратора; овжи на Нотари и пр. и тѣи трудолюбивия орачъ цѣлъ дънъ са шѣй безъ да може да направи нѣшо. Припади пакъ на нотаря да са моли да му покаже и оардѣли гдѣ да работи. Слѣдъ дълги моленія и тичания подари му съ недѣли, най послѣ ще та нахока добръ и ще га гласе въ нѣкое пусто и мъртво мѣсто и тамъ да си лѣвашъ напречно пътъга.

Всички тѣзи нѣща и много други темъ подобни са упражняватъ ежедневно надъ Добруджел. население, а най повече надъ гърбътъ на Добруджанскии Българинъ. Защото, спорѣдъ тѣхъ Българина биятъ лошъ и не покоренъ, биятъ богаты и трѣбало да понася всѣжките налози, биятъ контратъ и трѣбало да се обне морално и материално и не му трѣбало никаква свобода и пр. Туй го говорятъ мало и голѣмо отъ тѣхъ.

Се съ тѣзи цѣлъ му са гонять, присѣдватъ и затварятъ църквите, училищата, учителитъ, язика, на-

родноста и внижеността. Твърд е желателно, што на што почитавемо Вл. Правителство да обърне внимание и поддържане за облекчението и подобряването, поне на този ни родъ наказания и присъждания, до гдѣто не е изчезвала още съвършено, изъ обитието на тая страна, источникътъ на Българското Просвѣщение.

Този видъ, и много тѣмъ подобни, повѣдени на романските цивилизати управители, както въ градцата, тѣй и въ селата докарва населението до отчаяние, развалиха му препитанието, поставиха го въ бедностъ, въ едно врѣме, и прѣобърнаха хубавата тая страна на пустина!

Белѣдствие на това, изселването на населението се слѣдва. Българина шомъ са постъпили и поприбере отива въ България, вѣща въ Америка и Россия, а другите народности, кой дето му видятъ очите. Всички те тѣзи вѣща сѣ добръ известни на висшето правителство, но то стои хладнокрѣвно къмъ всичко, не зема никакши подобрителни мѣрки и незнай на какво основание било му всичко това въ интересъ!

Не стига това, не стига тѣзи годишния не урожай, то хвърли и другъ тежакъ товаръ на Добруджанското население. Възвнша таксата на дървата и отъ 50 бава за билетъ, обрѣна: Три франга за билетъ за една кола дърва съ два добитѣка, десетъ франга за билетъ за една кола херци за дозата, прѣти и пр. съ два добитѣка, ако при двата добитѣка са прибавятъ и други добитѣци, то за всякой единъ отъ тѣхъ ще са плаща още по единъ франгъ и пр.

Този приказъ още повече смаза работната класа и днесъ за днесъ нѣма какво да продаде за да си купи храна и то тѣкмо сега, кога замата настана. Вижда се трѣба да е осъдено, што въ дните на ужъ просвѣтена Романия и ако и да живѣемъ посрѣдъ гори и планини, да испитваме грозните и ужасни слѣдствия на глада и студа!

Тулча 1884 г.

Балканскій.

БЕЛѢЖКИ

Върху Екзархийската дѣятелностъ въ Македония.

Умнитъ хора казватъ, че работитъ захващатъ да се оправятъ само тогава, кога дойдатъ до най лошото положение. Една отъ капитална важнѣсть работа, единъ доволно трънливъ въпросъ, койго сега имамъ намѣрени да представя на читателитъ, е въпросътъ на работитъ въ Македония, презъ и послѣ войната, въ национално отношение, т. е. положението на Македонския българинъ въ църковно, училищно и общинско отношения, като единствени досега за умственото му и нравственото въздигане. Едно макаръ и повърхностно историческо разгледане и до възможности аргументално изложение на този въпросъ, мисля, доволно много ще помогне за неговото по скорошно поставяне на по цѣлестобразна и по плодотворна почва. Наместива, сегисъ тогисъ се е писвало по вѣщичко за него въ нашитъ вѣстници; но туй обстоятелство не ме освобождава отъ необходимостта да го разгледамъ малко по обстоятелствено, толкова повече, че той, отъ денъ на денъ се усложнява.

I

За надлѣжно освѣтление на читателя върху причинитъ, койго сѣ съдѣйствувале за туранието тозъ въпросъ на тази обстановка, на която го виждаме днесъ, неминуемо нужно ще бѣде да хвърлимъ единъ повърхностенъ погледъ върху тая събития, койго сѣ го предшестувале. Съ други думи, трѣбва да разгледаме онова положение, въ което се е намиралъ той преди войната. И туй захващамъ.

Послѣ дългогодишната и усилна борба съ гърцкото фенерско духовенство, въ 1870 година, турското правителство издаде единъ ферманъ, съ силата на койго се учреди българската въ Цариградъ Екзархия и се постави въ положение — да управлява, съгласно законитъ на страната, българския народъ въ Турция въ църковно, училищно и общинско отношения. Слѣдъ издаването на тоя султански ферманъ, новосъздадената българска Екзархия, състояща отъ живущитъ по туй време, въ Цариградъ, български владци и нѣкои по-отлични Цариградски българи си изработи единъ „примѣрениъ уставъ“. Едновременно съ туй, направиха се распоряжания, за да се свикатъ въ Цариградъ народни представители отъ епархитъ, що влизаха подъ вѣдомството на българската Екзархия, който представители, на 14 Май 1871 год., изработиха единъ не вече привременъ, а постояненъ „уставъ за управлението на българската Екзархия“. Под писанитъ тоя уставъ сѣ 5 митрополита и 35 души народни представители. Не искамъ да зная причинитъ, по който тоя уставъ не се потвърди отъ Високата порта тогасъ, макаръ и да и се поднесе; ще спомена само, че тогавашнитъ обстоятелства спадатъ въ една категория, несъгласна съ въпроситъ, който азъ разгледвамъ, и слѣдователно, немогатъ да иматъ мѣсто въ моитъ статии.

При все туй, обаче, отдѣлни вѣкои точки отъ този уставъ бѣха утвърдени, и то, едни официални, а други практически. Официално се утвърдиха точикитъ относително прихода, койго ще взиматъ българскитъ владци отъ своето цѣство, койго приходъ бѣ се узаконилъ по 4 гроша на вѣнчалю. Отъ тѣзи 4 гроша, половината бѣха опредѣлени за митрополититъ, а другата половина — за Екзархията. Официалното туй утвърждение стана въ форма на единъ „Вжтрѣшенъ правилникъ за управленето на българската Екзархия“ (напечатанъ на турски и българскѣ). Практически се утвърдиха слѣдующитъ точки отъ него: а) испращането на нѣкои отъ старитъ митрополита по разни български епархии; б) издаването имъ „берата“ отъ Високата порта, съ които официално се припознаваха и утвърдиаха за такива; в) рѣкопологането на нѣкои нови. Така што, като сѣ има всичко туй предъ видъ и обстоятелството, че нѣ е послѣдвало нѣкакво отказване за потвърдиането му исцѣло, слѣдва логическото заключение, че цѣлиъ уставъ си остана въ сила, припознагъ отъ Вис. порта по единъ, ако може тѣй да се каже, *пассивенъ начинъ*. Забухването, обаче, на войната мѣжду Россия и Турция, хвърли въ неизвѣстностъ тоя въпросъ за едно неопредѣлено врѣме. Послѣ утиването на войната, работитъ влѣзоха въ нова фаза и църковно училищното дѣло въ Македония взе съвършено другъ характеръ и се постави на съвършено друга почва.

Въ бѣжджета си статия азъ ще разгледамъ по възможности обективно течението на тозъ въпросъ послѣ войната.

Казаното до тукъ въ общи черти, мисля, е достаточнo да освѣтли читателя върху положението въ църковно — училищно отношение на цѣль български народъ до прокламирането на послѣдната война.

II.

Положението на Македонския българинъ послѣ войната, който се отнася до църковното му управление, стана почти необяснимо; защото, съ съвършенното отцепване на България отъ турската империя и туранието на Истона — Румелия въ автономно и лже естествено, бѣ за него да се сънява, ако за напрѣдъ щеше да може да се ползува отъ даденитъ му въ султанския ферманъ права, или пакъ, изново трѣбваше да се подчини подъ духовнитъ си угнѣтитъ ли — гърцкото духовенство. Трѣваше да се измине едно кратко време, за да можеше да дойде въпроса до една по опредѣлена обстановка; трѣбваше да се чака идването на Екзарха въ Цариградъ и да се види приемигъ му отъ страна на турското правителство. Врѣмето минаваше, а заедно съ туй, и състоянието на духовитъ въ Македония, по се усложняваше и ставаше по възбудно. Положение то, въ което се намираше тогасъ Македонския българинъ, отнимаше му веѣка възможностъ да направи *самъ* нѣщо за себѣ си въ туй отношение; но за туй пакъ, той съ особенно внимание слѣдваше братията си въ България, при съставянето на основни имъ законъ — Конституцията, и съ особенъ интересъ очакваше да види, какъ ще погледнатъ на общия за всички българи църковенъ въпросъ. Формулироването и приемането отъ страна на Великото Учредително Народно Събрание на 39 вѣ членъ отъ конституцията, произведе толкось силно впечатление на Македонския българинъ, што можа да заличи предшното му съмнѣние. Изработване на Источно Румелийскитъ „Органически Уставъ“ и назначението за Генералъ — Губернаторъ тамъ на Княза богориди, неостави у него почти никакво съмнение. Въ своята злочеста сѣдба, той се утѣшаваше съ туй, че поне отъ къмъ църковната страна, всичкитъ българи ще съставляватъ едно нераздѣлно цѣло, и че следователно, той нѣмаше защо да се бои отъ угнетението на гърцкото духовенство.

Чакането на Екзарха въ Цариградъ става нетърпимо при необходимата нужда отъ него и даже необяснимо, защото неможаха да се знаятъ извинителнитъ причини на туй протакане. Най сетѣ, Негово Блаженство пристигна въ Цариградъ. Отъ начало, т. е. веднага слѣдъ дохожданието му, Македонския Българинъ не очакваше нѣщо особенно, макаръ въ неговото лице да виждаше своя спасителъ. Неочакваше нѣщо особенно защото отѣбненито на С. Стефанския договоръ го отчая до степенъ да не вѣрва въ никакво подобряне на сѣдбата си.

Туй бѣше въ началото на 1880 година. Малко по късно, събра се извѣстната европейска комисия въ Турко. Съ удовлетвие забѣлевамъ, че длъжността на Негово Блаженство прѣдъ тѣзи комисия, захваща най почетното мѣсто въ неговата досегашна дѣятелностъ. Неговитъ тогавашни грижи и старания, за да се направи нѣщо хубаво, нѣщо полезно и плодотворно за българина въ Македония, задължаватъ ме да кажа двѣ добри думи за него, или по-добрѣ, да призная, че той е работилъ тѣй, както е било нужно да работи, и че е направилъ онова, което е могълъ да направи, при

все, че трудѣтъ на тѣзи комисия турска остана само „черно писмо на бѣло вниже“.

Туй му е мѣстото да се упомене, че Високата порта въ този случай постъпи доста благородно. Макаръ и да виждаше въ столицата си единъ политически агитаторъ, въ лицето на Екзарха, тя не се рѣши да му заирѣги да прави нѣкои и други постъпки предъ посланицитъ на великитъ сили, който се отнасяше до реформитъ въ Македония и Одринско.

Комисията обаче се разтуря, безъ да се приложатъ въ дѣйствие нейнитъ вѣрѣди, а заедно съ туй на Екзарха се отвори по трудно поле за дѣятелностъ: сега той трѣбваше да се грижи за урѣждането на училищата; трѣбваше да направи нѣщо за усигоряването на църковната независимостъ на Българитъ въ Македония и Одринско, и за нравственото и умственото въздигане на простата маса влѣзоха. За всичко туй, тежеше товаръ лично върху Екзарха, тѣй като Екзархията се олицѣтворяше тогасъ, па и сега, само въ неговата личностъ, и той трѣбваше да дири ерѣдствата за постигането на тия нѣща и начинатъ, по който да дѣйствува. Разбира се, че туй съставляваше особенъ трудъ и изискваше особена опитностъ, знания и предвидливостъ.

Както не трѣбваше да се очаква, слѣдъ растуриането на Комисията, Екзарха и служащитъ въ Екзархията доста приягнично си побѣдѣйствувале. А пакъ слѣдъ малко, презъ месецъ Май 1881 год., Екзарха се залови за съвършено несотвѣтствующа съ неговото звание и чинъ работа. Той остави Цариградъ и дойде въ София, за да спомогне на извѣстни „превратъ“ въ Княжеството. Тази политическа дѣятелностъ на Екзарха пали една отъ най мрачнитъ страници въ новата наша история и хвърли едно неистриваемо пятно върху името на тоя български Екзархъ. Както се узна отпослѣ, Негово Блаженство е билъ станалъ политически агитаторъ въ полза на една извѣстна партия у насъ, съ извѣстна цѣль и намѣрение, и разбира се, не безъ предполагаеми лични изгоди. Въ замѣна на заслугитъ, който Екзарха направи съ тѣзи своя политическа дѣятелностъ въ Княжеството на своитъ политически единомисленници, тия послѣднитъ спомогнаха въ едно доволно значуеще предприятие на Негово Блаженство *измѣненето на „Екзархийскитъ уставъ“*, изработенъ, както споменахъ въ първата си статия, отъ 35 души народни представители и 5 души митрополита.

Отъ тази дата именно, Високата порта справедливо захвана да глѣда на българския Екзархъ съ други очила, и дѣятелността на Екзарха въ Македония и Одринско взе друго направление. Въ това ще бѣде предметъ на слѣдующата ми статия.

(Слѣдва).

I. II.

Прилѣчанецъ.

Господине Редакторе!

Въ брой 41 ий отъ 18 Октомврий н. г. на уважаемий Ви вѣстникъ „Славянинъ“ прочетохме една дописка, изъ г. Разградъ, писана неизвѣстно отъ кого, нѣ по вѣроятностю, отъ лице, което, предметътъ на дописката, го е най силно интересувалъ, относително нѣкои служебни расправи, станали помѣжду предсѣдателтъ на тукашния Окр. Сѣдъ — Недѣлчова и члена нотариуса Христа Михайловъ. Дописката, като изопачава истинната, оправдава, по даже и похвалява дѣйствието на Михайлова, а укорява тия — на предсѣдателтъ.

За да не ставатъ прѣтълкувания, каквито се обични за мнозина, персоналтъ на Сѣдътъ, Ви моли, да помѣстите въ единъ отъ най ближнитъ си броеве отъ вѣстникъ „Славянинъ“, слѣдующий предизвиканъ отговоръ:

Дописката съвѣмъ е изопачила дѣйствителниятъ фактъ; истинността на това неприятно явление, е показана отъ всички ни, въ единъ актъ, който е проведено, по принадлежностъ. Съставитъ на Сѣдътъ, крайно съжѣлява, че по служебни дѣла, е предизвиканъ да се расправа съ единъ свой колежъ, чрѣзъ публични органи; че да се уяснява обстоятелно работата, тѣй зле прѣтълкувана, чрѣзъ печата, съставитъ счита, за неумѣстно, предъ видъ, че висшето на-

чалство, ще има благоволение за да раз-
 знае случившето ся; и най послѣ, пра-
 вичко да си кажемъ, не искаме да водимъ
 полемика съ лица, като неизвѣстний до-
 писникъ, който, вѣроятно, писаното отъ
 него, му ся е предало подъ влиянието
 на Баххуса, въ нѣкоя кръчма. . .

Разградъ 23-й Октомврий 1884 год.

Н. Недѣлчевъ, Д. Писановъ, П. П. Горговъ,
 М. Батуловъ, Г. Милетичъ.

Добричъ 19 Октомврий 1894 год.

в. „Славянинъ“ копие в. „Сръдецъ“,

Г-не Редакторе!

Въ брой 39 отъ 13 Октомврий н. г. въ в. „Сла-
 вянинъ“ прочетохъ дописката отъ Добричъ противъ мѣне
 отъ С. Стояновъ, тѣзи мизерна тварь, който е осъденъ
 на 4 мѣсеци затворъ въ Варненскій окр. съдъ, за оби-
 да бившия Добричскій окол. началникъ Телемахъ Пе-
 невъ, въ която като извлича изъ съдържанието на до-
 писката и опроверженето ми печатани въ 45 и 50
 броеве на в. „Сръдецъ“, прибавя, че съмъ правялъ
 шашарма съ опроверженето си, че изиграната ми роль
 съ вѣкоя си вдовица въ битността ми подъ секретаръ
 за 50 руб. била поддрепена съ факти и доказателства?!
 и че щѣлъ да докаже когато заведж дѣло въ съда дру-
 гатъ ми злоупотребления; кои, за които тукашния мир.
 сѣдия А. Арсеновъ отъ една год. насамъ Архивата на
 сѣдилището и не може да ги намѣришъ? Като добавямъ
 че ако имаше вѣкакви злоупотребения, да ли нещеше
 тѣзи мизерна личностъ да ги уваже когато са е завзель
 да указва на вѣщо мѣне оправдаемо съ документи? Ви-
 дѣ щемъ какъ ще ги доказва и че съмъ са провиквалъ
 съ чуждо перо и правялъ дописки чрѣзъ друго и проч.

Ето прочее моето сръциу тая подписана отъ лже-
 дописника дописка опровержение: като обявямъ че
 завеждамъ вѣче дѣло сръциу дописника на дописката въ
 45 брой на в. „Сръдецъ“ понеже е отъ друго писана
 и сръциу помѣнатий мизеренъ дописникъ дѣто ще
 искаме отъ тѣхъ или доказванията имъ на моитъ зло-
 употребления и рушветлъци или наказанието имъ за
 клѣветата, а за освѣтление на почитаемата публика
 върху лъжливитъ въ вѣпроснитъ дописки клѣвети върху
 мѣне ще расправа слѣдующето:

Да ли азъ пиша подъ чуждо перо или лжедопис-
 ника, това оставямъ да го разсѣдятъ ония, които поз-
 наватъ отблизо и двамата ни и знаятъ че тѣзи мизерна
 личностъ служи за маша на бѣколко тукъ личности,
 които му пишатъ даже и частнитъ писма на което фактъ
 е писмото му къмъ единъ отъ тукашнитъ учители, пи-
 сано съ адска цѣль, отъ другарьтъ му: Д. П. Ковачева
 бившия минало год. ученикъ въ Габровската Реална
 гимназия, а подписанно отъ слѣповодавший си допис-
 никъ С. Стоянова; колкото за вѣпроснитъ 50 рублив
 среб. които съмъ зель за труда отъ вѣпросната вдови-
 ца дѣто азъ до 2 Юлий не познавахъ, ето какъ стои
 това:

Слѣдъ уволнението мѣне отъ длъжността подъ
 секретаръ отъ бившето въ Добричъ окр. Сѣдилище, на
 1 Юлий 1880 г. съгласно послужното ми свид. № 2784
 отъ 8 Септемврий 1880 год. и Добричскій жителъ З.
 Гунчевъ отъ писарска длъжностъ и постъпванието ни
 отъ 1 Юлий сѣщ. год. въ контролерство по дѣсятъка
 съгласно послужното ми свид. № 858 отъ 9 Мартъ
 1881 год. дадено мѣне отъ Дбрничкото Окол. управле-
 ние, че съмъ изпълнявалъ тѣзи длъжностъ отъ 1 Юлий
 1880 год. да 15 Октомврий сѣщ. год. на 6 Юлий
 1880 г. нѣкоя си вдовица Велика Димитрова заедно съ
 майка си помолиха ни да имъ помогнемъ понеже З. Гун-
 чевъ като видѣлъ че не ще може самъ ма повикаха за
 да и пригльдаме смѣтнитъ съ нѣкой си овчаръ въ с.
 Басъмкой Добрич. окол. за овцетъ, които тя наследвала
 по завѣтъ отъ покойний си съпругъ да и отличимъ
 тѣзи овце по бѣлегъ и да и пишемъ разни книжа,
 каквито стане нужда, които книжа сега ся на яве и не
 но доказватъ труда, като ни обещаваха майкѣ и дъще-
 ря, че слѣдъ като свършимъ това ще ни задоволятъ
 за труда ни, което ний покрай контролерството си на
 6 Юлий извършихме и едва въ края на мѣсець Августъ
 ни вознаградиха съ 8 лври турски, отъ които 400 гр.
 взе З. Гунчевъ прѣдъ Председателя и члѣноветъ на
 сѣда, които добръ знаяха защо земаме тѣзи пари, а ос-
 талитъ зехъ азъ, остава това сега да сѣди почитаемата
 публика рушветъ ли с това или възнаграждение за трудъ
 на частно лице, всичко това ще докажа прѣдъ сѣда и
 ще видимъ тогава кой ще паднѣ въ копаный за мѣне
 трапъ и кому ще са исчете текетъ „ровъ изри ископа
 падетъ въ амъ южъ содѣла“, — като допълнямъ,
 че вѣпросната вдовица е завела сама дѣлото си на
 вторий (2) юлий 1880 год. въ който дѣвъ са и свър-

Скоро-печатница на в. „Славянинъ“

шило това дѣло т. е. когато азъ съмъ билъ единъ денъ
 на прѣдъ, уволненъ и възъ отъ сѣдилището, нѣ както
 казахъ по горѣ вѣпроснитъ клѣвети са хвърлятъ вър-
 ху мѣне само и само, защото съмъ Цанковитъ и по
 нѣкога са споря съ тукашнитъ Каравелисти отъ които
 е и изговенний угазень отъ гражданитъ учитель С.
 Сиввирски, на когото да угодишь, ми гонитъ по причи-
 на, че азъ като членъ отъ училищното настоятелство
 не съмъ го защитилъ за да са услови за учитель а
 съмъ съдействувалъ да са изгони, което условие може
 ли и да бѣде когато гражданитъ съ писменното си къмъ
 общ. управление заявление протестираха да са не у-
 цѣнява.

Съ почитание: Г. Еисвъ.

Подлеца Бъчеваровъ, почналъ да издава сатири-
 чески вѣстникъ „Рацето“ въ когото се представлява
 за цѣла бразия, какъвто си е и отъ природата създа-
 денъ. И „Рацето“ като му пресеке ума, на да ли ще
 остане кашка умъ въ главата му. На добръ му часъ!

Консерваторитъ въ Тутраканъ съ особена радостъ
 посрѣщали извѣстието за кэсиранието депутатското на
 Помянова. Побиевия Пъевъ като разгласявалъ това из-
 вѣстие, препоръчвалъ себъ си за бъдущи депутатъ.

Цанковъ съ своитъ вѣрни лакеи, почналъ по на-
 рѣдко да посѣщава засѣданията на камарата, тѣй като
 наблюдава времето да се открие смѣтката му за пра-
 хосанитъ отъ него народни пари.

ОБЯВЛЕНИЕ

„Българското Опълченско Дружество въ София“
 съ настоящето си обявлява, че си състави клонъ въ
 г. Руссе, подъ название „Българско Опълченско Друже-
 ство въ София, Руссенски Клонъ“, който клонъ се у-
 правлява отъ: Предѣтелъ Коста Павловъ, Секретаръ
 Петръ Райчевъ, Кассиеръ Гецо Ангеловъ Членове: Па-
 наютъ Симеоновъ, Панаютъ Хитовъ и Илиа Хранковъ.

г. София 22 Октомврий 1884

Предѣтелъ: К. Павловъ

Секретаръ: П. Райчевъ

**Русчукско Комендантско Управление
 ОБЯВЛЕНИЕ**

№ 1602

Съ настоящето се обявлява, че въ Вторнитъ
 30 този мѣсець, въ 8 часа сутриньта, на Алек-
 сандровската площадь ще се продаватъ (27) два
 десетъ седемъ млади коня останали отъ доведени
 отъ тѣзи година ремонтни коня.

Тѣзи коня могатъ да се видятъ всѣкой денъ
 отъ 9 ч. сутрина до 4 ч. подиръ пладнѣ въ ханъ
 № 1952 на адвокатъ Рашидъ Ефенди кара Али
 ова махла, улица „Табия“.

И. Д. Плауъ — Адютавта

Поручикъ: Димитриевъ

Дръ Д. К. Вачовъ

Руссенски адвокатъ

Честъ има да обяви на своитъ клиенти и на по-
 читаемата публика, че въ отгѣтственото му отъ гр. Руссе
 до гдѣто трае сессията на народното събрание, т. е. до
 края на мѣс. Декемврий н. г. нѣй късно, адвокатското
 му писалище ще се управлява отъ бившия членъ на
 Руссенскій Апеллативенъ съдъ Т. Димитрия Каза-
 накли, сега Руссенски адвокатъ.

Н. Л. КАРАВЕЛОВА & С ПЕ

РУССЕ

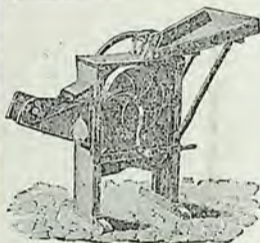
Препоръчва както другитъ свои канцеларски по-
 трѣбности, (само ирадни качества) тѣй и хектографъ
 материалъ и мастило за хектографа, литографически прес-
 си, и всички потрѣбности за тѣхъ. Голѣмъ изборъ отъ
 мастилицитъ, портфели, тѣфтери и др.

За любители на музиката

разни ноти за фортепиано, тѣй сѣщо части нотни кни-
 ги отъ 12—24, лянни.

Частни поръчки извършватъ се само въ брой.

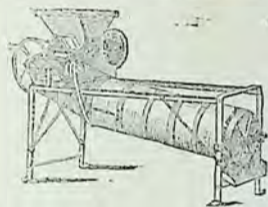
На канцелария даваме на мѣсячно отплащанне.

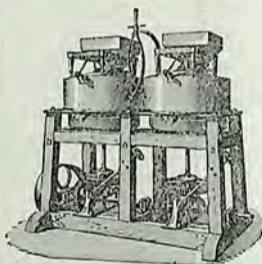
Машина за трошение
 кунурусь.

Машина за стискване гроздие.
 (Система Гаушенбахъ)

„Триоръ“ за раздѣлине
 жито и ячемикъ отъ ржнѣ,
 къклица и отъ сички нечи-
 стотии.

Воденица съ 1, 2 и 3 камъци,
 сѣщо и локомобили (парни
 машини).

Алекс. Векслеръ

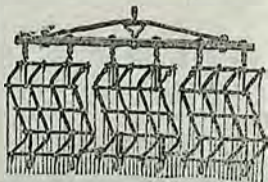
РУССЕ.

ПРЕПОРЪЧВА СВОЯ СКЛАДЪ

отъ машини,
 за Земледѣл-
 ето, Воденичарството и Лозарството,
 донесени отъ най-първитъ фабрики на
 Европа и Америка ВЪ БОГАТЪ ИЗБОРЪ.
 Увѣрява че всичкитъ тия машини сѣ
 оригинални, безъ никакво измѣнение
 или емитация, които състоятъ отъ най-
 добръ материалъ. — Цѣни твърдѣ
 умѣрени безъ спוגаждане.

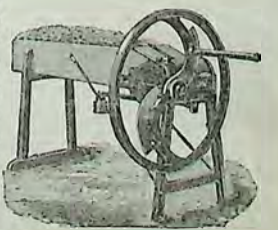
Ветрилица за пречистванне
 храната отъ плѣвата.

Влакъ на ораньта.

Воденични камъци, френски,
 нѣмски и унгарски.

Машина за раздробявани
 слама.

Плугъ (рало) разни.

Машина за сѣяне жито и ячемикъ

Редакторъ издатель: Т. Х. Станчевъ